

Тақризи

муқарризи расмӣ ба рисолаи илмии Камолова Гадобегим Раҳимовна – «Асосҳои лингводидактикии таълими пунктуатсия ва нақши он дар саводнокии нутқи хаттию шифоҳии хонандагон дар дарсҳои забони тоҷикӣ» барои дарёфти дараҷаи илмии номзади илмҳои педагогӣ аз рӯи ихтисоси 13.00.02 – Назария ва методикаи омӯзишу парвариш (Забон ва адабиёти тоҷик). – Душанбе, 2019, 179 с.

Мавриди баррасӣ қарор додани асосҳои лингводидактикии таълими пунктуатсия ва нишон додани нақши он дар саводнокии нутқи хаттию шифоҳии хонандагон дар дарсҳои забони тоҷикӣ яке аз масоили муҳимму мубрами илми педагогика ва методикаи таълими забони тоҷикӣ маҳсуб меёбад. Аз ин ҷиҳат, мавзӯи рисолаи илмии Камолова Гадобегим Раҳимовна басо муҳим ба шумор меравад ва он метавонад дар баланд бардоштани аҳаммияту мақоми аломатҳои китобат ва истифодаи методҳои самараноки таълими онҳо дар муассисаҳои таҳсилоти миёна ёрии бевоситаи амалӣ расонад.

Ба сабаби мавҷуд набудани тадқиқоти алоҳидаи махсус доир ба аломатҳои китобат ва методикаи таълими онҳо имрӯз ҳам омӯзгорон ва ҳам хонандагон ба мушкилот дучор мешаванд ва дар ҷараёни дарс хатоҳои зиёди китобатӣ содир менамоянд. Маҳз ҳамин масъалаҳо зарурату муҳимияти тадқиқотро ба миён овардаанд.

Муаллиф ҳангоми баррасии масъалаҳои мавриди назар аз пажӯҳишҳо, дастурҳои назарии муҳаққиқони забоншинос ва олимони педагогикаи ватаниву хориҷӣ, аз қабилӣ Н. С. Волгина, Д. Э. Розентал, М. И. Фомина, А. Б. Шапиро, В. А. Добромислов, Г. П. Фирсов, А. В. Текучёв, А.Ф. Ломизов, А. В. Дудников, А. И. Шербаков қорҳои Ш. Рустамов, А. Мирзоев, А. Эшонҷонов, Б. Камолитдинов, М. Лутфуллоев, С. Шербоев, Ғ. Маликов, Х. Ҳусейнов, Д. Ҳоҷаев, Ш. Кабиров, Ш. Каримов, А. Аминов, Т. Шокиров ва дигарон ёдовар гардида, ба ин восита дараҷаи омӯзиши масъаларо нишон додааст.

Дар боби аввали рисола, ки «**Асосҳои назариявии таълими аломатҳои китобати дар мактаб**» унвон дошта, аз чаҳор фасл иборат аст. Муҳаққиқи нуктасанҷ дар ин қисмати рисола оид ба аломатҳои китобат, вазифаҳои онҳо дар нутқи хаттию шифоҳӣ, зарурати истифодаи аломатҳои китобат, аҳаммияти истифодаи бомавқеи аломатҳои китобат барои дарки дурусту пурраи мақсади соҳибзабон ва нақши аломатҳои китобат дар инкишофи нутқи хаттию даҳонии хонандагон маълумот додааст. Таъкид мегардад, ки дар нутқ на танҳо маъно, инчунин ҳиссиёти шахс низ ифода меёбад. Инсон агар эҳсосоти ботинии худро дар забони шифоҳӣ ба тавассути зада, ист ва интонатсия зоҳир кунад, дар нутқи хаттӣ онро ба воситаи аломатҳои китобат ишора мекунад.

Мақсади асосии омӯзиши аломатҳои китобат, пеш аз ҳама, дар он аст, ки нутқи хонандаро инкишоф диҳад ва савияи донишу саводнокии онҳоро баланд бардорад. Диссертант таъкид мекунад, ки таълими аломатҳои китобат дар синфҳои V-IX дар робита ба омӯхтани маводи грамматикӣ, бояд бо ду тарз ва системанок сурат гирад. Дар мавриди аввал хонандагон вобаста ба мавзӯҳои дастури забон бо даҳ аломати китобат: **нукта, вергул, савол, хитоб, мулнукта, нуктавергул, баён, тире, қавс, нохунак** шинос шуда, мавқеи истифодаи онҳоро аз худ мекунанд. Мавриди дуюм бошад, ба матн ва ё ҷумлаҳои алоҳида вобаста аст. Муаллифи рисола мавридҳои истифодаи аломатҳои китобати зикршударо нишон дода, аҳаммияти таълими истифодаи онҳоро дар муассисаҳои таҳсилоти миёна таъкид мекорад.

Дар фасли дуюми боби мазкур – «**Принсипҳои методии таълими аломатҳои китобат дар мактаб**» зикр мегардад, ки дар методи назариявии омӯзиши забони тоҷикӣ, баробари принсипҳои умумии дидактика ба принсипҳои хоси методикаи таълими аломатҳои китобат таъкид мекунанд. Аз ҷумла, принсипҳои таҳлили хелҳои гуногуни ҷумла, инкишофи нутқи шунавоии хонандагон, ифоданок "хондани" аломатҳои китобат ва ғайра.

Мусаллам аст, ки барнома ҳуҷҷатест, ки ҳаҷм, дониш, пайдарпайӣ ва мазмуни корҳои амалию назариявии омӯзгорро нишон медиҳад ва он дар дасти омӯзгор ба сифати раҳнамое мебошад, ки кори таълиму тарбияро ба низом мебарорад. Бо назардошти ҳамин диссертант **«Мавқеи таълими аломатҳои китобат дар барнома, китобҳои дарсӣ ва корҳои илмию методӣ»**-ро дар фасли сеюм мавриди баррасӣ қарор додааст. Пас аз таҳлилу баррасии амиқи илмӣ ӯ ба чунин хулоса меояд, ки ба масъалаи омӯзиши аломатҳои китобат дар барномаҳои забони тоҷикӣ (солҳои 2002,2006) аҳаммияти ҷиддӣ дода шуда, вобаста ба ҳар як мавзӯ маълумоти дақиқ оварда мешавад.

Диссертант таъкид мекунад, ки омӯзгор бояд дар ҳар як дарс ба хонандагон вобаста ба мисолу машқҳои додасуда (новобаста аз талаботи машқ) ва оид ба аломатҳои истифодашуда маълумот диҳад, зеро доир ба онҳо маълумоти алоҳида дода нашудааст. Масалан, дар синфҳои X-XI, ки хонандагон бештар ба матнҳо сару кор мегиранд, таъкиди омӯзгор вобаста ба истифодаи дурусту бамавқеи аломатҳои китобат шарт ва зарур мебошад.

Ҳамчунин, муаллифи рисола дар давоми озмоишҳо машқу супоришҳои китобҳои дарсии забони тоҷикӣ барои синфҳои V-IX-ро мавриди таҳлил қарор дода, чадвали чандомади машқҳои ба истифодаи аломатҳои китобат дахлдорро пешниҳод кардааст, ки ин амал хусну қубҳи илмии корро бештар гардондааст.

Маълум мегардад, ки муҳаққиқ дар давоми солҳои 2010-2013 аз 630 нафар хонандагони муассисаҳои таҳсилоти умумии шаҳрҳои Душанбе, Қӯрғонтеппа (ҳоло Бохтар), ноҳияҳои Восеъ ва Ш. Шохин корҳои хаттии гуногун гирифтааст. Санҷишҳо нишон додаанд, ки миқдори зиёди хатоҳои содирнамудаи хонандагон нагузоштан ва ё бемавқеъ гузоштани аломатҳои китобат мебошад. Ҳамчунин, хонандагон дар нутқи хаттӣ ба хатоҳои зиёде роҳ дода, хангоми бо талаффуз хондани матн аломатҳои китобатро риоя намекунанд. Унвонҷӯ ин сабабҳоро,

пеш аз ҳама, дар нуқсон доштани машқу китобҳои дарсӣ, набудани дастурҳои методӣ ва рисолаҳои мукаммали тадқиқотӣ мебинанд.

Таҷриба ва озмоишҳои унвонҷӯ нишон медиҳанд, ки хонандагон дар як вақт аломатҳои китобат ва мавқеи истифодаи онҳоро фаҳмида наметавонанд. Бинобар ин, ӯ таъкид мекунад, ки барои дарки пурраи ин масъала мисолҳои зиёдеро таҳлил намудан ва баъдан моҳияти истифодаи онҳоро ба хонандагон фаҳмондан зарур аст. Бе таҳлилу муқоиса намудан дар ҷумла вазифаи асосии аломатҳои китобат ва моҳияти истифодаи онҳоро фаҳмидан душвор аст. Барои ба ин мақсад ноил шудан диссертант истифодаи **усулҳои таҳлил, мушоҳида, муқоиса, тарҳсозӣ (нақшасозӣ) ва ҷамъбаस्तкуниро** пешниҳод мекунад. Истифодаи дурусти ин усулҳо имконият медиҳад, ки хонандагон қобилияти фикр кардан, асоснок намудан ва ба қароре омаданро пайдо кунанд.

Дар боби дуюми рисола, ки аз се фасл иборат аст, муҳаққиқ самтҳои методии кор бо аломатҳои китобат ҳангоми омӯзиши мавзӯҳои алоҳидаи ҷумлаҳои соддаро мавриди пажӯҳиши ҳамаҷониба қарор додааст.

Фасли якуми боби мазкур «**Таълими аломатҳои китобате, ки дар охири ҷумла меоянд**» номгузорӣ шуда, масоили марбут ба мақсаду мавридҳои истифодаи се аломат: нуқта, савол, хитоб ва усулҳои босамари таълими онҳоро фаро гирифтааст. Муаллиф дар хусуси вазифаҳои аломати нуқта маълумот дода, дар асоси мушоҳидаю озмоишҳои худ таъкид мекӯнад, ки баъзе омӯзгорон танҳо аломати нуқтаро ба маънии «ист» истифода мебаранд, ки ин нодуруст аст, чунки аломати ист на танҳо ба нуқта, ҳамчунин ба аломатҳои дигари китобатӣ низ хос аст. ӯ бамаврид ва дуруст гузоштани нуқтаро кори мунтазам ва мақсадноки муаллимони синфҳои озмоишӣ қарор дода, натиҷаҳои озмоишро дар ҷадвалу диаграммаҳо нишон додааст.

Муаллифи рисола ба таълими аломати савол низ аҳамияти ҷиддӣ медиҳад. ӯ иброз мекӯнад, ки ҷумлаҳои саволӣ дар таркиби худ

воситаҳои махсусе доранд, ки инҳо бештар воҳидҳои лексикиву грамматикӣ (пурсишҷонишинҳо), воҳидҳои лексикӣ (ҳиссачаҳо) ва интонатсияи махсуси саволӣ (бе иштироки воҳидҳои лексикиву грамматикӣ ва воҳидҳои лексикӣ) мебошанд.

Аломати хитоб пас аз ҷумлаҳои, ки мурочиат ё даъват, маъноҳои таачҷуб, фармон, хоҳиш, хурсандӣ, хашм, ғазаб, истехзо, кинояи талх задан, тасдику инкорро бо қатъият мефаҳмонанд, истифода мешавад. Омӯзиши он дар боби "Морфология" дар мавзӯҳои "Нидо", "Хелҳои нидо", "Ҳиссачаҳо", "Хелҳои ҳиссача"; дар боби "Синтаксис" дар мавзӯҳои "Ҷумлаҳои нопурра", "Мухотаб", "Нутқи айнан нақлшуда", "Муколама" бояд аз назари омӯзгор дур намонад, то хонандагон дар омӯзиши пайдарпай ин масъаларо пурра аз худ намоянд. Пеш аз таълими мавзӯи ҷумлаи хитобӣ дар синфҳои V ва VII диссертант дар назди худ вазифаҳои муайяне (7 вазифа) гузошта, таълими эксперименталии мавзӯро дар синфҳои V ва VII мегузаронад, ки самарайи хуб додааст.

Дар фасли дуюм – «**Таълими аломатҳои китобате, ки дар таркиби ҷумлаҳо меоянд**» оид ба тарзу усулҳои муассири таълими ин гурӯҳи аломатҳои китобат маълумоти хубу арзишманде пешниҳод шудааст. Муалиф ёдовар мешавад, ки вобаста ба интонатсия (оҳанг)-и гуфтор дар таркиби ҷумла аломатҳои муайяни китобат, аз қабилҳои **вергул, нуқтавергул, тире, нимтире, баён, мулнуқта** ва **нохунак** қорбаст мешаванд, ки ҳар яке вазифаҳои хос дошта, мавридҳои муайяни қорбаст доранд. Ў таъкид мекунад, ки таълими аломатҳои китобат ҳарчанд алоқамандона бо синтаксис омӯзонида шавад ҳам, хонандагон аз истеъмоли онҳо ба қадри имкон дар синфҳои поёнӣ шиносанд. Масалан, аввалин маълумоте, ки хонандагони синфи V дар бораи аломати тире ҳосил мекунанд, ҳангоми омӯзиши сараъзоҳои ҷумла: мубтадо ва хабар мебошад. Хонандагон дар синфи V бояд қоидаи истеъмоли тиреро аз худ кунанд, донанд, ки дар кадом ҳолат дар байни сараъзоҳо аломати тире гузошта мешавад.

Муҳаққиқ дар синфи озмоишӣ қатъи назар аз мавзӯи наҳв дар робита ба матн ва машқу мисолҳо ба ин паҳлуи масъала бештар диққат додааст. Озмоишҳои ӯ нишон медиҳанд, ки пешниҳод кардани ҷумлаҳо дар шакли муқоиса (бо бандаки хабарӣ ё феъли ёвар ва бе онҳо) хеле муфид аст. Зикр мегардад, ки аломати тире дар мавридҳои гуногун ба кор бурда шуда, он аслан се вазифа дорад: **маъноӣ, грамматикӣ ва услубӣ.**

Барои он ки хонандагон аломати тиреро аз нимтире фарқ кунанд, муҳаққиқ аз тарзу воситаҳои гуногун истифода намудааст. Ҷиҳати дарки дурусти масъала ӯ роҳу усулҳои басамари таълимро, ки аз озмоиш гузаштаанд, пешниҳод мекунад.

Ҳасли сеюми боби зикршуда ба масъалаи таълими истифодаи аломатҳои китобат ҳангоми омӯзиши мухотаб ва воҳидҳои туфайлӣ бахшида шудааст. Маълум аст, ки мухотаб аз аъзоҳои дигари ҷумла, маъмулан бо аломати вергул ва ё аломати хитоб ҷудо карда мешавад. Таҳлилҳои омории муҳаққиқ нишон медиҳанд, ки аломати вергул нисбат ба аломатҳои дигар ҷи дар асарҳои бадеӣ ва ҷи илмӣ аз ҳама зиёдтар истифода мешавад. Аз ин рӯ, таълими он бояд аз синфҳои ибтидоӣ сурат гирад.

Аз натиҷагирии озмоишҳо бармеояд, ки ҳангоми тадрис омӯзгор бояд барои таҳлил мисолҳои мувофиқ пешкаш намояд, инчунин ба тарзи талаффузи калима ё ибораи мухотабшуда аҳаммияти ҷиддӣ бояд дод. Дар баробари ин, омӯзгорро зарур аст, ки ба воситаи навҳои гуногуни аёнӣ: машқу супориш, ҷадвалҳо, нақша ва матнҳо ба таври мушаххас роҷеъ ба ин мавзӯъ ва мавридҳои истифодаи аломатҳои китобат, хосатан, вергул ва хитоб фаҳмиши грамматикӣ мактаббачаро ғанӣ гардонда, аз тарзу усулҳои мушоҳида, муқоиса ва таҳлили матнҳо бештар истифода намояд.

Таъкид мегардад, ки донишҷӯи пунктуатсия ҳангоми омӯзиши калима ва ибораҳои туфайлӣ аҳаммияти қалон дорад. Таҷрибаҳои нишон медиҳанд, ки хонандагон дар навиштани калима, ибора ва

ибораҳои туфайлӣ ба хато роҳ медиҳанд. Барои истифодаи дурусти аломатҳои китобат ҳангоми омӯзиши мавзӯи номбурда баъзе норасоӣҳо дар омӯзиш ба назар мерасанд. Пеш аз ҳама, омӯзгор ҳангоми мустаҳкам намудани мавзӯ (бо ёрии машқҳо ё тавассути ифоданок хондани мавзӯ ё ба воситаи навиштани худӣ хонандагон ва монанди инҳо) ва истифодаи пунктуатсия дар он бояд ба маънои асосии аъзои туфайлӣ аҳамият диҳад ва хонандагонро маҷбур созад, ки маъноҳои гуногуни онро такрор ба такрор гӯянд ва сабаби гузоштани аломатҳои пунктуатсиониро шарҳ диҳанд. Мушоҳидаҳои диссертант нишон медиҳанд, ки агар хонандагон дар ҷараёни тадриси ин мавзӯёе яке аз маъноҳои калимаҳои туфайлиро сарфаҳм нараванд, онҳо, ҳамчунин, сабабу мақсади истифодаи аломатҳои китобатро фаҳмида наметавонанд.

Боби сеюми рисола фарогири масъалаҳои таълими истифодаи аломатҳои китобат ҳангоми омӯзиши нутқи айнан нақлшуда ва ҷумлаҳои мураккаб мебошад. Фасли якуми он масъалаҳои таълими истифодаи аломатҳои китобат ҳангоми омӯзиши нутқи айнан нақлшударо дар бар гирифтааст. Муҳаққиқ дуруст зикр мекунад, ки дар синфи V омӯзиши ин мавзӯё нисбатан маҳдуд аст. Хонандагони синфи V танҳо бо баъзе қоидаҳои истеъмоли аломатҳои китобатӣ дар нутқи айнан нақлшуда шинос мешаванд. Дар синфҳои озмоишӣ барои тасдиқи фикр омӯзгор ҷумлаҳоеро интихоб менамояд, ки сухани муаллиф дар аввал, мобайн ё баъд аз нутқи айнан нақлшуда омадааст ва нутқи айнан нақлшуда **ҳикоягӣ**, **саволӣ** ва **хитобӣ** мебошад.

Омӯзишу таҷрибаҳои самараноки Камолова Г. нишон додаанд, ки ҳангоми таълими мавзӯи нутқи айнан ва мазмунан нақлшуда хонандагон дар навишт ва дар нутқи шифоҳӣ хатоҳои зиёди грамматикӣ содир менамоянд. Аз ин рӯ, муҳаққиқ таъкид менамояд, ки омӯзгор ҳангоми таълими нутқи айнан нақлшуда, калимаву ҷумлаҳои иқтибосӣ ва муколама бояд як зумра қоидаҳоро ба назар гирад.

Аломати нохунак низ ба омӯзиши ин мавзӯӣ пурра вобаста аст. Омӯзгорро лозим аст, ки ба хонандагон дар бораи вазифаи нохунак маълумот диҳад ва хонандагон бояд донанд, ки аломати нохунак ба чуз аз вазифаҳои дар боло зикршуда боз вазифаҳои дигар ҳам дорад. Масалан, барои ҷудо кардани калимаю ибораҳое, ки ба маъноҳои маҷозию кинояомез қор фармуда шудаанд, истифода мешавад. Ҳамчунин, номи муассисаҳо, идора ё корхонаҳо, колхозу совхозҳо, китобҳо, маҳаллаю рӯзномаҳо дар нохунак гирифта мешаванд.

Фасли дуюми боби мазкур ба масъалаҳои истифодаи аломатҳои китобат ҳангоми омӯзиши ҷумлаҳои мураккаби пайваст ва тобеъ бахшида шудааст. Пӯшида нест, ки дар таркиби ҷумлаҳои мураккаби пайваст се аломати ист – **вергул (,)**, **нуқтавергул (;)** ва **тире (–)** қорбаст мешаванд, ки аз инҳо аломати вергул серистеъмол буда, аломатҳои нуқтавергул ва тире нисбатан камистеъмоланд.

Муҳаққиқ дар натиҷаи санҷишу озмоишҳо муайян мекунад, ки ҳангоми омӯзиши ин мавзӯӣ мушкилӣ дар он аст, ки хонандагон дар байни ҷумлаҳои сода, ки аъзоҳои ҷида ба тавассути пайвандакҳои **ва, -у (-ю), аммо, вале, лекин** (ва монанди инҳо) пайваст мешаванд ва ҷумлаҳои пайваст, ки дар таркибашон боз ҳамин пайвандакҳо дида мешаванд, фарқ гузошта наметавонанд. Чунин амал, ки ба воситаи методҳои муқоисавӣ гузаронида мешавад, фаҳмиши хонандагонро ба қоидаҳои пунктуатсионӣ боз ҳам мустаҳкамтар намуда, ба кори таълим сабукӣ меорад.

Масъалаи дигаре, ки бевосита ба он тавачҷух намудани омӯзгор зарур аст, мавридҳои истифодаи аломати **тире (–)** дар таркиби ҷумлаҳои мураккаби пайваст мебошад. Натиҷаи санҷиши иншо ва намудҳои дигари қорҳои хаттӣ нишон медиҳад, ки хонандагони синфҳои болоӣ баъзан ба хатоҳои пунктуатсионӣ роҳ медиҳанд, ҳарчанд ки онҳо роҷеъ ба ин масъала ба қадри зарурат маълумот доранд. Аввалан, ин хатоҳо дар он ҳолат содир мешаванд, ки хонандагон ба мазмуни ҷумла ва сохтори он дуруст аҳамият

намедиханд. Баъдан, онҳо аъзоҳои ҷумлаҳои содаи таркиби ҷумлаҳои мураккаби пайвастро дуруст муайян карда наметавонанд, ки, асосан, тавассути пайвандакҳои пайваस्तкунанда ва ҷудой алоқаманд мешаванд.

Дар таркиби ҷумлаҳои мураккаби тобеъ, асосан, истифодаи панҷ аломати китобат ба ҷашм мерасад. Аз онҳо аломати **вергул** (ниҳоят серистеъмол), **нуқтавергул** (нисбатан серистеъмол), **тире**, **вергул** бо тире (камтаристеъмол) ва **ду нуқта** (гоҳ-гоҳ истифода мешавад) -ро номбар кардан мумкин аст. Омӯзгорро дар ин маврид лозим меояд, ки бо истифодаи роҳу усулҳои методӣ, ташкили воситаҳои аёнӣ (аз ҷумла нақшаҳо, ҷадвалҳо ва монанди инҳо) дониши хонандагонро оид ба мавридҳои корбурди аломатҳои китобат дар таркиби ҷумлаҳои мураккаби тобеъ мустаҳкам намояд.

Дар қисмати **хулосаи** рисола унвонҷӯӣ натиҷаҳои аз кори тадқиқотӣ бадастомадаро хеле мухтасар ва дақиқ пешниҳод менамояд. Ҳамчунин, ҷолиби диққат он аст, ки ӯ дар асоси натиҷаҳои корҳои озмоишӣ ва таҳлилҳои илмӣ пешниҳодоти худро, ки барои ташаккули саводнокии хонандагон дар дарсҳои забони тоҷикӣ мусоидат менамоянд, дар якҷанд банду зербанд манзур намудааст.

Мавриди таъкид аст, ки ҷанбаи илмии рисола қавӣ буда, муаллиф барои таълифи рисолаи мазкур аз осори таҳқиқии зиёди муҳаққиқони ватанию хориҷӣ истифода кардааст. Диссертатасия ба забони равони илмӣ ва босаводона навишта шуда, баёнгари он аст, ки муаллиф солиёни тӯлонӣ ҷиддан дар атрофи мавзӯи мавриди таҳлил озмоиш ва пажӯҳишҳои ҷиддӣ бурдааст.

Дар рисолаи тақризшаванда дар баробари комёбию муваффақиятҳои фаровони илмӣ баъзе нуқтаҳои баҳсталаб ва мавридҳои мавҳум ба назар мерасанд, ки ислоҳи минбаъдаи онҳо зарур буда, ба пиндори инҷониб, боиси боз ҳам боло рафтани ҳусни илмии рисола хоҳанд гардид:

1. Ба андешаи мо, дар қисмати “Аҳамият ва зарурати тадқиқот” на ҳама нуктаҳое, ки мубрамияти мавзӯи интиҳобшударо бояд нишон диҳанд, оварда шудаанд. Ҳол он ки мавзӯъ хеле мубрам арзёбӣ шуда, диссертант метавонист ба таври хеле мухтасар зарурати интиҳоб ва муҳиммияти онро дар ин қисмат иброз медошт.

2. Беҳтар мебуд, агар дар қисмати хулосаи рисола натиҷагириҳои бадастомада дар шакли тезисҳои мушаххас бе такрори фикрҳо нишон дода мешуданд. Бар замми ин, дар заминаи дастовардҳои зиёди дар рисола ҷойдошта муаллиф метавонист пешниҳодоти худро вобаста ба беҳтар шудани таълими аломатҳои китобат бештар гардонад.

3. Ба назари мо, диссертант ҳангоми таълифи рисола бешар ба сарчашмаҳои илмии олимони хориҷие рӯ овардааст, ки мансуби солҳои қадим мебошанд. Агар ба дастовардҳои тозатарини онҳо, ки маҳсули солҳои охир аст, мурочиат мешуд, арзиши илмии кор боз ҳам бештар мегардид.

4. Дар рисолаи мавриди назар баъзан таркибу ибора ва ҷумлаҳо такрор ба такрор омадаанд, ки ин ҳолат то ҷое тарзи баёни муаллифро ҳалалдор сохтаанд. **Чунончи, таъкид бояд кард, ки..., метавон гуфт, ки..., натиҷаи озмоиш нишон дод, ки...** ва амсоли инҳо.

5. Ниҳоят, рисола аз ғалатҳои имлоиву услубӣ орей набуда, ба таҳрири ниҳойӣ ниёз дорад.

Ба ин тарик, эродҳои зикршуда ислоҳшаванда буда, ҳаргиз ба сифати илмии рисола таъсири манфӣ намерасонанд. Мазмуну муҳтавои диссертатсия бо фишурдаи он, ки ба ду забон: тоҷикӣ ва русӣ таълиф гардидааст, мувофиқати комил дошта, мақолаҳои ҷопнамудаи муаллиф, ки дар маҷмӯъ фарогири 8 ададанд, мундариҷаи ягонаи корро инъикос намудаанд.

Бо боварии комил метавон гуфт, ки рисолаи илмии Камолова Гадобегим Рахимовна дар мавзӯи «Асосҳои лингводидактикии таълими пунктуатсия ва нақши он дар саводнокии нутқи хаттию шифоҳии хонандагон дар дарсҳои забони тоҷикӣ» таҳқиқи муҳими комилан

анҷомёфта маҳсуб гардида, ба талаботи КОА–и назди Президенти Ҷумҳурии Тоҷикистон ҷавобгӯ мебошад. Натиҷаҳои бадастомада аз он шаҳодат медиҳанд, ки муаллифи диссертасия ба гирифтани дараҷаи илмии номзади илмҳои педагогӣ аз рӯйи ихтисоси 13.00.02 – Назария ва методикаи омӯзишу парвариш (Забон ва адабиёти тоҷик) сазовор мебошад.

Муқарризи расмӣ:

доктори илмҳои педагогӣ,

академики Академияи таҳсилоти

Тоҷикистон, профессор

Муҳаммад Лутфуллозода

Суроға: Ҷумҳурии Тоҷикистон,

ш. Душанбе, хиёбони Айнӣ 45.

Тел.: +(992) 904.09-13-38

E-mail: aot.tjk@mail.ru

Имзои М. Лутфуллозодаро тасдиқ мекунам.

Мудири баҳши кадрҳои АТТ

Саидова М.

23 август соли 2019